OIKEUSMINISTERIÖ

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeuden yksikkö
Lainsäädäntöneuvos Elina Nyholm

LAUSUNTO
2
3
.
6.4.2021

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (menettelyasetus) (U 34/2016 vp) ja siihen liittyvä jatkokirjelmä (UJ 40/2020 vp)

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (menettelyasetus) (U 34/2016 vp) ja siihen liittyvästä jatkokirjelmästä (UJ 40/2020 vp).

Oikeusministeriö toteaa kunnioittavasti, että oikeusministeriö on osallistunut sisäministeriön johdolla hyvässä yhteistyössä tapahtuneeseen valtioneuvoston kirjelmän valmisteluun eikä sillä ole huomautettavaa kirjelmän johdosta.

Jatkokirjelmässä käsitellään eräitä muun muassa hakijan oikeusturvaan liittyviä kysymyksiä. Oikeusministeriö kiinnittää vielä huomiota eräisiin oikeusministeriön toimialan kannalta keskeisimpiin jatkokirjelmässä esille nostettuihin kysymyksiin.

Oikeusministeriö pitää erityisen tärkeänä kirjelmän lausumaa siitä, että on kiinnitettävä vakavaa huomiota siihen, voiko hakemuksen tutkiminen nopeutetussa menettelyssä tai sen ohjautuminen rajamenettelyyn hakijan alkuperämaan perusteella muodostaa riskin, että hakijan alkuperämaa tosiasiallisesti vaikuttaa siihen, saako hakija hakemuksensa käsiteltyä asianmukaisella tavalla yksilöllisesti ja huolellisesti. Rajamenettelyssä on tältä osin huolehdittava riittävistä oikeusturvatakeista ja menettelyn oikeudellisesta hyväksyttävyydestä erityisesti yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

Lisäksi kuten kirjelmässä todetaan, on tärkeää taata riittävä oikeusturvan taso menettelyn kaikissa vaiheissa. Perustuslain 21 §:n oikeusturvasääntely huomioon ottaen tuomioistuimille ei lähtökohtaisesti tule asettaa määräaikoja valitusasian ratkaisemiselle. Mikäli tällaisia asetetaan, tulisi ne voida tarvittaessa ylittää erityisestä syystä. Jäsenvaltioille tulisi jättää kansallista harkintavaltaa muutoksenhaun järjestämiselle säädetyn määräajan osalta samoin kuin sen osalta, että muutoksenhaku rajoitettaisiin vain ensimmäisen asteen tuomioistuimeen ilman jatkovalitusmahdollisuutta.

Lisäksi menettelyjä koskevien määräaikojen osalta on otettava huomioon, että muutoksenhakuun asetettava määräaika on mitoitettava siten, että muutoksenhakuun oikeutetun voidaan arvioida myös tosiasiassa kykenevän valmistelemaan valituksen. Tässä on otettava huomioon myös tarvittavien oikeusapu- ja tulkkauspalveluiden saatavuus.